

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • FREITAG, den 30. MÄRZ 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 13. • PREIS S. FR. 1.00.

Normalizace: směr Amerika

Pojem "československá normalizace" je pružný jako guma. Napíná se na všechny strany. Podle potřeby. Směrem k Moskvě je normalizace: ruská armáda v zemi a vděčnost za invazi. Směrem dovnitř k vlastnímu lidu je normalizace: viz výše plus tvrdý skorostalinový režim. Směrem na západ, najmě za moře, do Ameriky, je československá normalizace: diplomatické úsměvy, nevinnost v očích, tak trochu politika "já nic, já muzikant", především a hlavně snaha udělat vše, aby se v Americe zapomělo na nynější stav v CSSR, na okupaci i na Pražské jaro...

Úvod k normalizaci směrem k Americe propukl nedávno v Praze v podobě americko-československých konzulárních porad. Jsou to porady pracovní a jejich účelem je, citujeme české prameny: "normalizovat a zlepšit vztahy". Československou stranu zastupuje jako hlava skupiny jistý soudruh Červenka, vedoucí konzulárního oddělení ministerstva zahraničí. Jeho americkým partnerem je charge d'affaires amerického vyslanectví v Praze, Robert Johnson. Porady se vedou na žádost a z iniciativy československé vlády.

Jedním z bodů, o kterých se má jednat, je otázka amerických požadavků na finanční úhradu za americký majetek v Československu, který byl zničen za druhé světové války nebo znárodněn komunistickým příchodem k moci. Třebaže jde o vysoké sumy, které bude muset Československo zaplatit, samo nadhodilo tuto otázku. Jde mu totiž o to, že bez jejího vyřešení by nemohlo pomýšlet na získání takzvaného "nejvýhodnějšího obchodního statusu", který je základem jakéhokoli rozšíření obchodního styku Ameriky s Čes-

koslovenskem. Jinak porady mají také řešit otázky vědecké a kulturní spolupráce, definitivně schválit otevření československého konzulátu v Chicagu a amerického konzulátu v Bratislavě, probatovat situaci Američanů, kteří jsou z těch či oněch důvodů vězněni v Československu. Avšak nejpodstatnější částí probíhajících rozhovorů — alespoň z našeho hlediska — je otázka statusu československých emigrantů ve Spojených státech, kteří získali americké občanství.

Je něco, co však, bohužel, postrádáme v programu probíhajícího jednání: alespoň dílčí zmínka o skutečné normalizaci, která se zatím na československém obzoru nevyskytuje. Pražský režim stojí o jednání s Amerikou, sám je v prosinci loňského r. navrhl. Jednoduše řečeno, Československo potřebuje Ameriku, jako ji potřebuje Moskva a Varšava a Budapešť. Amerika to ví a chce-li, dovede podle toho jednat, viz její taktiku vůči Moskvě: zlepšení obchodu USA-SSSR vázané na otázku ruských židovských emigrantů. Kdyby při těchto "normalizačních" jednáních s Československem nadhodila otázku skutečné normalizace, je skoro jisté, že by k nějakému mírnému umírnění mohlo v Československu dojít.

Praha se poslední dobou širouce usmívá na mnoho západních zemí: hledá zlepšení vztahů s Rakouskem, Západním Německem, také s Rumunskem a Jugoslávií. Je to pochopitelné a netřeba to rczvádět. Ale to všechno jsou "malé" vztahy, malé důležitosti. Hlavní pražský zájem se obrací za oceán, k Americe. A tady, v Americe, je také jediná možnost, jak pomoci našim doma. Docela prostou politikou podle hesla: "Něco za něco".

ZAJEMCŮM O AMERICKÉ LISTY

Dnešní číslo evropského vydání Amerických Listů zašleme i těm čtenářům, kteří na začátku roku dostali tři ukázková čísla, ale bez vložené složenky, sloužící za objednávku. Dnes Vám tedy opět připomínáme existenci týdeníku Americké Listy... Máte-li zájem o jejich další odběr, vyrovnejte buď čtvrtletní (13.00 Fr.), pololetní (25.00 Fr.) nebo celoroční předplatné (50.00 Fr.) a automaticky budete zařazeni mezi odběratele. Administrace "Amerických Listů"

Silák náhle osamělý

Svět si zvykl vidět ve Spojených státech něco jako svalnatého, avšak dobromyslného strýce, který zřídka kdy odepře pomoc, je-li o ni vhodně požádán. Od siláků se obyčejně neočekává, že by také oni mohli někdy o něco žádat. Stane-li se tak, vzbudí to všeobecný údiv. A leckdy také masovou hluchotu, jak ukazuje nejnovější příklad.

Americký prezident se obrátil na národy s výzvou postavit společnou hráz proti terorismu. Věcho druhu, zejména však Černého září, jehož činy, jak dokazuje charitumský případ, dávno přesáhly rámec izraelsko-arabského konfliktu. Spojené státy jsou, kromě Izraele, který je ovšem přímo angažovanou stranou, jediným státem — který se proti terorismu Černého září staví zcela nekompromisně, v přesvědčení, že ustupováním se nakonec nedosáhne ničeho. Podříditi se vyděračí není nikdy jiné, nežli chvilkové a tedy pochybné vítězství.

Podívejme se na stručnou historii Černého září. Vzniklo jako teroristická organizace původně zcela nezávislá na politických či guerrillových agencích palestinského exilu. Své jméno dostala po nezdáreném pokusu svrhnout — v září 1970 — jordánského krále Husseina, který vyhnal palestýnskou komandu ze svého území po rozhořčené bitvě.

Palestýnské geurrillové organizace netrpí nedostatkem finančních prostředků. Jsou podporovány bohatými olejářskými arabskými zeměmi — Irákem, Saudskou Arábií, Lýbií. Převážná většina těchto prostředků je organizací přidělována prostřednictvím agencie Al Fatah, která je považována za nejdůležitější představitelku Palestinců. Tato, jak si sama říká, "umírněná" organizace, má v čele jistého Yassira Arafata, který je zároveň předsedou výkonného výboru Palestýnské Fronty Osvobození. A organizace Černého září je, jak se časem zcela jasně ukázalo, jen prodlouženou rukou Al Fatahu a tedy Palestýnské Fronty Osvobození. Operuje tedy nikoli

"za vlastní", ale podporována prostředky Al Fatahu. Operuje čím dál troufaleji. Původně byli jejím cílem pouze židé světového významu, a lidé vysloveně nepřátelští palestýnskému problému. Chtěla přesvědčovat svět o tom, že je třeba brát palestýnskou otázku vážně.

Její neblahá činnost však se brzy rozrostla. Zde jsou hlavní zločiny Černého září: 28. listopadu 1971 zavraždili jeho teroristé v Káhiře jordánského ministerského předsedu Wasfi Tala. 4 vrahové byli osvobozeni pro nedostatek důkazů. 15. prosince téhož roku v Londýně se Černé září pokusilo o atentát na jordánského vyslance. Teroristé nebyli dopadeni. 5. února 1972 v Ravensteinu: sabotáž holandské benzínové pumpy. Později Francouzi zatklí jednoho z aktérů. Další nebyli dopadeni. Téhož dne v Hamburku: sabotáž v elektronice

ké továrně, která vyráběla součástky pro Izrael. Pachatelé nebyli dopadeni. O den později v Bruhlách, záp. Německo: vražda pěti jordánských dělníků, kteří údajně prováděli špionáž ve prospěch Izraele. Dva podezřelí uprchli z Německa. 8. května v Tel Avivu: 4 teroristé unesli belgické letadlo se 100 cestujícími na palubě. Chtěli, aby jako výkupné bylo propuštěno 106 Palestinců držených Izraelem. Dva teroristé byli zabiti, dva chyceni. 3. srpna v Terstu, Itálie: Sabotáž olejových tanků, částečně patřících US. Sabotéři uprchli. 16. srpna v Římě, výbuch v italském letounu. Dva podezřelí, propuštění na kauci, uprchli z Itálie. 5. září v Mnichově: jedenáct členů izraelského olympijského týmu a jeden západoněmecký policista zabiti, pět teroristů zabito, tři

(Pokrač. na str. 5)

Nová sovětská zbraň

Podle zpráv vojenských kruhů ve Washingtonu provedl Sovětský svaz úspěšný pokus s novou mezikontinentální balistickou strelou, která má v hlavici kompjútr na upřesňování letu a dopadu. Toto technické zdokonalení může mít strategický význam. Mohlo by totiž zničit dosud prakticky nezranitelná stanoviště amerických mezikontinentálních střel, čili dát Sovětskému svazu schopnost přepadnout Spojené státy nukleárními střelami bez obav, že bude sám ochromen drtivou ránou odplaty, kterou by normálně zasadily právě ony americké mezikontinentální střely, které by přežily sovětský přepad. Žádná sovětská střela nebyla dosud tak přesná a silná, aby je zasáhla a zničila v jejich podzemních obrněných odpalovacích silech.

Podle amerických vojenských odborníků byly sovětské pokusy s mezikontinentální balistickou strelou s kompjúterem provedeny na vzdálenost šest tisíc kilometrů. Za pokusů byly odpáleny celkem čtyři střely, první vloni v září a poslední letos za-

čátkem března. Byly odpáleny z pokusné stanice Tyura Tam na východ od Aralského jezera a dopadly do cílové plochy na Kamčatce. Zjištění bude možná mít vliv na průběh americko-sovětského vyjednávání o omezení strategického zbrojení — které se koná v Ženevě.

President za hodinu

Celá ta fraška, již bylo zvolení generála Svobody znovu prezidentem, trvala necelých šedesát minut, včetně projevů, jež zvučely frázemi ve Vladislavově sále Pražského hradu, rozdáni hlasovacích lístků poslancům Národního shromáždění, sebrání těchto lístků, a jejich spočítání. Pochopitelně, že byl 77-ti letý prezident zvolen jednomyslně, všemi 341 poslanci. Svoboda vstoupil tak do svého druhého pětiletého volebního období přesně podle instrukcí z Moskvy, a bude i nadále vládnout lidu československému rukou bezvýznamnou, jako dosud.

O ČESKOSLOVENSKU

Půjčky novomanželům

Od začátku dubna poskytuje Státní spořitelna nový druh půjček mladým manželům. Podle pokynů mohou dostat půjčku ti, kteří vedou řádný život pracujícího člověka, kteří mají trvalé bydliště v ČSSR, alespoň jeden z nich je státním občanem ČSSR, nejsou starší 30 let a jejich sňatek byl uzavřen po 21. březnu 1970.

Součet jejich čistých měsíčních příjmů nesmí přesahovat částku 5000 Kčs. Musí být také schopni půjčku splatit. Jde o půjčky účelové, které lze převodem čerpat např. na zaplacení členského příspěvku bytovému družstvu nebo na zakoupení rodinného domku či na nákup bytového zařízení. Půjčky mohou být splaceny až do deseti let a počítá se s průměrnou její výší — 10.000 korun. Zvýhodněna jsou mladá manželství i snížením úrokové sazby. Má se tak podpořit klesající tendence nepřerušovaných mladých manželství. Neboli: čelit stoupajícímu počtu rozvodů.

Uporadovavši se

Podle výpočtu pražských Hospodářských novin stráví řídící a správní pracovníci organizací výrobní i nevýrobní sféry v Československu na poradách a schůzích téměř 150 milionů hodin ročně. U ředitelů činí podíl porad na jejich celkové pracovní době celou čtvrtinu. V jednom generálním ředitelství propočítali, že jedna minuta ředitelské rady stojí přes 250 Kčs. Proschůzovaná doba v přepočtu na průměrný hodinový plat znamená asi 3 miliardy korun. Tyto náklady kalkulují podniky do cen svých výrobků a služeb.

Méně se kupovalo

Čs. statistika za loňský rok zjistila, že dodávky pro vnitřní obchod byly o 2 miliardy korun vyšší než se plánovalo. Druhý údaj říká, že zásoby zboží vzrostly o 3 miliardy korun. Znamená to, že lidé nakupovali méně, než se předpokládalo. Příčina je v tom, že výrobní podniky nepočítají s proměnou zákaznické poptávky a ve skladech se hromadí zboží vyrobené — hospodárněji — ve velkých množstvích, ale bez možnosti odbytu. Střízlivý odhad například praví, že čs. móda se zpožďuje za světovou o 3 až 5 let.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

Nereálná pětiletka?

Bombastičnost hospodářských plánů tzv. socialistických zemí je už po léta dobře známa. Utajené údaje o jejich plnění také nedovolují přesně zhodnotit jejich plnění. Jen někdy nějakému předákovci — obvykle ve stavu nouze — unikne z úst trochu pravdy. V polovině března tak prozradil na jedné tiskové konferenci tajemník UV KSČ Kempný, že se loni v čs. hospodářských kruzích hovořilo o nerealnosti některých směrných čísel probíhajících pětiletky. A padl návrh, zda by se nemělo přejít k ročnímu plánování. Obavy ekonomů vycházely ze stále rostoucích rozpočtových nákladů v investiční oblasti — ze zvyšování výrobní spotřeby a s negativním vývojem směnnosti. Ústřední orgány však na tyto námitky nevzaly ohled.

Slovenské divadlo v Praze

Na scéně pražského Národního divadla sehrál několik představení soubor činohry Slovenského národního divadla z Bratislavy. Na programu byla klasická česká veselohra Ladislava Stroupežnického "Naši furianti" (ovšem ve slovenštině), Corneillovo drama "Cid" a původní hra slovenského dramatika Ivana Bukovčana "První den karnevalu". Jejím námětem je revoluční hnutí v Latinské Americe.

Neblahý rekord

Podle statistických údajů o spotřebě alkoholu na Slovensku, v Československu a ve světě, drží čs. občané některé rekordy. Tak jsou české země v průměrné konzumaci piva na jednoho obyvatele se 154 litry ročně na 1. místě před Belgií a západním Německem. Primát ve spotřebě lihovin, to jest ostrého alkoholu, má Slovensko: průměrně tu jeden obyvateľ vypije 9 a půl litru alkoholu ročně. Když se sečte všechno dohromady — pivo, víno a lihoviny, v přepočtu na čistý lih — je Slovensko na 10. místě na světě.

Automatika z Tesly

Vzestup v plánovaném množství předpokládá výroba zařízení pro číslicové řízení obráběcích strojů v kolínské Tesle.

Mírněji na spisovatele?

Podle litery ústavy byl v příslušné lhůtě zvolen do funkce presidenta ČSSR staronový kandidát Ludvík Svoboda. Stalo se tak po delších zákulisních úvahách, v nichž se projevovaly tajné mocenské souboje v pražském stranickém představenstvu. Ve hře byla ještě jména Husák, Indra, případně nějaká váženější vědecká osobnost. Každá z těchto kombinací měla jinou příčinu a jiný případný dosah. Po zjevném zásahu Moskvy, která si přeje na svém západním evropském křídle — vzhledem k probíhajícím mezinárodním jednáním — klid, zůstalo se nakonec u řešení nejméně problematického. Na stolci zůstal nemocný stařec, o jehož sklerotických výstředcích se vyprávějí — bo-

hužel pravdivě — historky. Historika, který by si všiml československé presidentské tradice od roku 1918, musí zamrazit. Na počátku stojí filosof a humanista světového formátu — T. G. Masaryk, který doslova ze země vydupal kýžený samostatný čs. stát. A dokázal jej v krátké době dovést k nebyvalé prosperitě. Po něm přichází zkušený evropský diplomat — dr. Edvard Beněš. Jemu už dobrý osud tolik nepřeje.

Musí podvkrát asistovat při likvidaci státní samostatnosti, přičemž je mu jen jednou, po velkém vítězství spojenecké koalice za války, dopřáno projet republikou jako nositel svobody. A pak: "první dělnický prezident" Klement Gottwald, zběhlý

komunistický praktik a pak už jen Stalinův poddaný — který vydává na smrt celou řadu svých "revolučních spolumojovníků". Po něm je do funkce dosazen Antonín Zápotocký, tatíkovská figura se špatným svědomím ze své lepší odborářské minulosti.

Jeho následník — Antonín Novotný, je už zcela beze zbytku příznakem historického vývoje na Východě: chladný byrokrát, který i v tamních poměrech zachází v vlastní samolibost. Z rozpačitého kompromisu kvasícího Pražského jara se potom rodí prezident Svoboda, od počátku loutka, manipulovaná okolním děním. Tou zůstal podnes. Smutný konec tradice čs. presidentství.

MS

Nejsou dálnice-a nebudou

Velkou výhodou Československa byla již v minulosti hustá komunikační síť — velké množství silnic a železničních spojů. V současné době měří všechny československé silnice asi 73.000 kilometrů, což je na poměrně malou rozlohu země číslo zcela mimořádně vysoké. Tato síť je však dědictvím minulosti, která neznala automobilovou dopravu. Z oněch 73 tisíc kilometrů silnic je mimořádně zatíženo jen asi 14 tisíc kilometrů, na nichž se soustředí polovina veškerého automobilového ruchu v Československu. A protože jde o silnice staré a moderním potřebám nevyhovující, vzniká na starých cestách plných zatáček a původně stavěných pro koňské povozy nával a doprava je pomalá. Řešení? Samozřejmě, dálnice. Ale právě tady začíná problém.

Pokud jde o podmínku moderního automobilového provozu patří dnes komunistické Československo k nejzaostalejším zemím Evropy a kritický stav se zhoršuje každým rokem o to víc, oč víc přibývá soukromých automobilů. Nedávno se pražská vláda usnesla, že se tempo výstavby dálnic musí urychlit, ale ani toto urychlení nepřinese žádné uspokojivé řešení. Faktem je, že v celém Československu dnes připadá na 73.000 kilometrů silnic něco přes sto kilometrů

moderních vozovek pro automobilovou dopravu. Za příštích pět let se dohotoví podle plánu 48km dálnic, takže v roce 1975 bude všeho všudy 175 kilometrů dálniční vozovky, obvykle s dvěma dopravními pruhy v každém směru.

Největším snem komunistických plánovačů je vybudovat silniční dálnicové spojení Praha — Brno — Bratislava, které by soustředilo hlavní nápor automobilistů a postupně by se připojilo i k dálnicové síti okolních států. Podle nejnovějších zpráv z Československa se však počítá s dokončením dálnice Praha — Bratislava teprve v roce 1980!

Lze očekávat, že v nejbližších letech bude Československo dějištěm vážné dopravní krize, protože přibývající počet automobilů nebude mít postupně žádný prostor pro pohyb. Počítá se s tím, že bě-

hem příštích pěti let bude poptávka po osobních vozech téměř saturována, avšak majitelé nových automobilů budou muset řešit zajímavý problém, jak jezdit, kde jezdit a kde parkovat.

Co chybí na trhu?

Na světě se konají věru nejrozdílnější výstavy. Podnik Domáci potřeby ve Středočeském kraji bude mít ovšem v jednom tématu světový primát. Uspořádal výstavku s námětem "Nedostatkové druhy průmyslového zboží". Z pěkné řádky exponátů jmenujme jen ty nejroztomilejší: dětské postýlky, dřevěné hrábě, skoby do zdi, lopaty a srpy. Ovšem podobnou expozici by — jako stálou — mohly otevřít i zásobovací podniky potravinářské. O vystavované předměty by nouze nebyla.

MAJALES 1973 VE WASHINGTONU

Tradiční čs. ples MAJALES připravovaný na 14. dubna 1973 washingtonskou odbočkou Čs. Národní Rady Americké, se koná v proslulém hotelu Mayflower. Čestnou předsedkyní je Mrs. Jouet Shouse, známá mecenáška umění, čestnými předsedy jsou senátoři Roman L. Hruška a Richard B. Schweiker a poslanci Samuel S. Stratton a Lionel Van Deerlin. Mezi patrony je mnoho dalších senátorů, poslanců a jiných osobností, m. j. starosta města Clevelandu Ralph J. Perk. — I Bílý dům je zastoupen dvěma jmény čs. původu: ředitelem rozpočtového úřadu pres. Nixona Fred Málek, syn čs. rodičů z Chicaga, který přislíbil osobní účast, a osobním lékařem presidenta brig. gen. Dr. Richard S. Tkachem.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjišťujete, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bolavým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přikládají se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhraďte.) Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní dít i šekem nebo money order.

Jméno:

Adresa:

"JSEM, JAKÝ JSEM"

Ferdinand Peroutka

Snažili jsme se vyličit, jak oficiální, esteticky inspirovaná česká literatura se rozcházela s českou zkušeností a napodobovala, "doháněla" zkušenosti jiných národů. Dospěli jsme v líčení až k té chvíli, kdy nacismus a komunismus přišly. Tu česká literatura jako celek poprvé bez ostychu a bez rozpaků začala čerpat z domácí zkušenosti, splynula s ní. Nebylo to omezeno na Čechy, to též se stalo na Slovensku. Kdo potom měl pero v ruce, znovu a znovu vyprávěl, co se dělo, s ním a s jinými. Bylo věru co vyprávět. Byl teror, justiční i nejjustiční vraždy, stát — čili jedna politická strana — si vzal právo odsuzovat do vězení, k chudobě a nevzdělanosti, koho si vybral. Nebylo rodiny, aby tím nebo oním způsobem nebyla postižena. Byl hmotně chudobný a duchovně utlačovaný život, trapné zážitky inteligentnějších lidí, na těle a na duši podřízených lidem nevzdělanějším o omezenější. Knihy byly páleny, a byl jásot vítězů a hluboký smutek poražených. Krátce řekneme — že když hitlerismus byl poražen, přišel stalinismus, a s oběma přišly nejhlubší vnější zážitky lidí. Musilo to z nich ven, musili se o tom vyjadřovat při první příležitosti. Tak nastala nová, neodvratná, přirozená perioda československé literatury.

Jestliže komunisté něčím netrpí, netrpí nedostatkem sebevědomí. Věřili, že dovedou vzít pevně do rukou literaturu a umění a přimět spisovatele k tomu, aby se tvářili, že nevidí nic z toho, co se děje. A že literatura přes to zůstane na výši. S komunismem přišly zcela nové řády pro duchovní život. Jako všeho ostatního, komunistická dik-tatura se zmocnila také slova "realismus" a zahrála si s ním. Po dlouhém pátrání a vyptávání jsme se dozvěděli, že slovo "realismus", je-li spojeno se slovem "socialistický", znamená zabývat se nikoli tím, co je, nýbrž tím, co prý snad jednou bude. České literatuře, která dlouho trpěla na různé dobrovolné umělosti, nyní pojednou byla nucována umělostí nová, státně nařízená a cenzurou chráněná, umělost v nesmírném měřítku. Zase jednou se dohánělo něco cizího, velmi cizího. Vyskytovala se i ochota dohánět každým, i opačným směrem, dohánět dozadu, napodobit, vzít na sebe vzdálenou, méně rozvinutou ruskou skutečnost. Vzdělaný muž českého národa — universitní profesor Zdeněk Nejedlý se přihlásil ke slovu a vyhlásil: "My rádi počkáme s rozvíjením své životní úrovně třeba padesát let, až Rusko bude schopno nás dostihnout." Groteskní roz-

hodlání — dohonit jinou zemi vlastní chudobou.

Literatura byla přiřazena k politice, a v obou oborech bylo neúprosně předepsáno neslýchané opakování a opakování stále stejných, jako ze železa pevných sovětských vět. Ve svém románu vzpomínal Ludvík Vaculík, jak mu bylo: "Jsem slabý a mám strach . . . A čeká mne dřina psaní, jejímž plodem má být něco, co bude uveřejněno a přečte mi ponechá část cti." Nejdůležitějším činitelem ve vývoji literatury staly se kongresy sovětské komunistické strany, které pokaždé se usnázely na rozkazech spisovatelům. Výsledkem byla nuda, neobvyklá, nýbrž uvážená, rozmyšlená, politicky splozená nuda. Ponevadž tomu tak bylo v sovětech, bylo československé literatuře nakázáno to dohonit. Nudné genry byly pěstovány, a předpokládalo se, že čtenářům to musí být přijatelné. Zahrada literatury byla, abychom tak řekli, plna květů z plechu, česká literatura byla tak oddálena organickému vývoji a vlastním inspiracím jako ještě nikdy. Dialektika . . . Ať jakkoli komunističtí teoretikové se snaží to obrátit k svému prospěchu a dialektiku tím kompromitují — dialektický pohyb v dějinách skutečně existuje, a nelze jej odstranit nebo zfalšovat. Reakce proti nadiktovanému stavu v československé literatuře musila přijít. Už několikrát, snad často v dějinách umění, nové se zrodilo z malého, Renesanční oficiální malíř dostal zakázku namalovat Pannu Marii a anděla. Namaloval to s pathosem své doby, Panna Marie se zlatým kroužkem kolem hlavy se v kleče modlíla se sepjatýma rukama, anděl se k ní snášel na velkých bílých křídlech v pruhu světla. Papež mohl být spokojen. Ale malíř namaloval ve stěně okno, jímž bylo vidět ven. Tam byla řeka, na ní loďka, žena kamsi šla a chlapec kamsi běžel, švec u stolku na ulici šil boty. Ne z toho, co bylo na popředí obrazu, nýbrž z toho, co malíř dal vidět oknem, se vyvinulo brzo nové umění, nejdříve přízemní nizozemská škola, zároveň drsná i půvabná, potom všechno umění od ní přijalo náměty z obyčejného denního života. Po komunistické intervenci nová česká literatura se rodila v podzemí, daleko od oficiálnosti a od komunistických svatých. Nabírala sílu pomalu, skoro nepozorovaně, na nejmenších divadlech a v nejmenším umění, v kabaretech, v písničkách — v lidové řeči, v lyrice a v legraci a v stálých vzpomínkách na Švejka. Když přišla její chvíle, tato literatura náhle se vynořila

z podzemí připravena a jista si ve své přirozenosti. Nepodobala se už té české literatuře, jež byla smečena pučem 1948, ani nerozváděla dále její problémy. Ve své době byl Čapek pokládán za tvůrce nové, prosté prosy. Věřilo se a i on snad věřil, že reprezentoval lidovou řeč, že dospěl vrcholu té klidné obyčejnosti, kam se může odvážit autor, dbalý své literární cti. Noví autoři mlčky nesouhlasili. Cítili v Čapkově stylu více touhy po prostotě než spontánní prostoty, a více bodrosti a dobromyslnosti, než se snášelo s fakty světa, jak je znali. Věděli, že lid, aspoň v jejich době, nemluví takovou krásnou měkkou řečí, a oni sami tak nemluví.

F. X. Šalda napsal o Janu Nerudovi, že "vzal slova z ulice, nemytá a nečesaná — jak je nalezl, a učinil z nich posly věčnosti". To "učinil z nich posly věčnosti" patřilo k Šaldovu pathosu, ale jinak měl pravdu. I když však tomu tak bylo, teprve nyní čeští autoři, kteří prošli hlubinami života pod nacismem a komunismem, utužili se, a ukázali, co jsou slova opravdu nemytá a nečesaná. Ukazovali to někdy důrazněji a častěji, než snad bylo třeba, a uváděli do rozpaků starší čtenáře, kteří viděli v literatuře národní svatyni.

Zdálo se jim, musilo se jim zdát, že Čapek poznal svět jiný než oni. Čapek napsal: "Padl bys na kolena před svatou a velkou věcí — která se jmenuje člověk." Avšak nacismus a komunismus nebyly abstrakce, které odkudsi sestoupily na svět. Byli to lidi, nacističtí a komunističtí lidi, muži a ženy, často i sousedi a jejich činy. Mladá generace s nimi prodělala své zkušenosti, potkala se se zvířecí stránkou v člověku a ani nemohla být naladěna všeobecně pokládat člověka za "velkou a svatou věc". O bodrosti pozdější Čapkovy periody je třeba vědět, že to byl jeho útulek před metafysickou i politickou úzkostí. Čím dále tím více v Čapkově vystupovalo přání, aby svět se zdařil, aby život byl pokud možno idylla. Přenášel idyllu a bodrost i na věci. Psal: "Prkno se složí k prknu, falce zapadnou, a je to skříň." Mladé generaci nemohly věci připadat tak snadné. Poznali překážky na každém kroku.

V komunistickém světě Nikita Chruščov způsobil zmatek svými ideami, které pak oficiálně byly prohlášeny za "splášené". Ale zmatek nebyl hned urovnán, a v letech šedesátých literatura nějakým přehlédnutím vlády nabyla větší volnosti a začala vyjadřovat i politická přání. V Československu to dospělo vrcholu na sjezdu spisovatelů roku 1967. Byl to výbuch

Naše GLOSA:

"Pytel" plný Švýcarska

Pro většinu název Švýcarsko představuje zemi velehor, kouzelných údolí a neméně překrásných jezer, patřících snad zákonitě ke každému většímu či významnějšímu švýcarskému městu či místu. Turisté pak se Švýcarskem spojují i francouzské Chamonijské s Montblancem, hornitálská jezera, zčásti ležící též na švýcarské půdě, knížectví lichtenštejnské a — last but not least — i bádkou Kost-nici . . .

Jenže s názvem Švýcarsko se setkáváme i na mnoha dalších místech. Vždyť i u nás doma, v Československu, jsme měli "Česko-saské Švýcarsko", jak se říkalo Děčínským stěnám na naší straně a Elbsandsteingebirge na straně německé. "Vinu" na tomto pojmenování má švýcarský malíř Adrian Zingg, který označil v prvopočátcích rozvoje turistiky v osmnáctém století právě pískovcové skály severně od Děčína jako Švýcarsko. Toho se nejprve chytili podnikaví němečtí domorodci, později i osídlenci na české straně Míšeňské vysočiny — vždyť už tehdy mělo Švýcarsko ve světě zvuk. A samotný malíř Adrian Zingg jistě netušil, co svým přirovnáním způsobí. S "puncem" švýcarský se roztrhl pytel.

Na Mělnicku se začalo říkat Dubské Švýcarsko, u Norimberky vzniklo Francké Švýcarsko, později se objevilo i Bavorské a též Mecklenburské Švýcarsko, a jako houby po dešti se množily další názvy: Holštýnské, Braniborské, Lužické Švýcarsko, a — nakonec — se Švýcarsko "objevilo" i v Indii a Mongolsku. V Indii je to Kašmírské Švýcarsko, a kotline okolo jezera Chövagöli se říká Mongolské Švýcarsko . . .

Pro více než 13.000 Čechoslováků však existuje jen jediné Švýcarsko: to Švýcarsko, obklopené Francií, Itálií, Německem a Rakouskem, které jim poskytl druhý domov . . .

—ra—

dlouho potlačovaných citů. Nastala perioda vášnivé zpolitizované literatury. Spisovatelé i čtenáři viděli společný cíl v tom, aby byl odvalen balvan, který na nich ležel. Jásalo se nad každým opo-sičním slovem, i když kniha, v níž bylo obsaženo, nestála za mnoho. Otázka čistoty umění ustoupila do pozadí. Uctívána byla tendence. V té době myslel zřídka se vracely ke Karlu Čapkoví. Lidé v něm nehledali odpověď na své nejžhavější přítomné problémy. Byli na pochodu a neohlíželi se. Uzavřené Čap-kovalo dále připadalo jim neaktuální, skoro neutrální. Obyčejně každá nová literární epocha je vyznačena, zahájena určitým dílem. Můžeme vědět přesně, kdy nová epocha české literatury se všemi svými vlastnostmi přišla. Přišla ještě před tím, než literatura byla zpolitizována, byla nejspontánnějším, misy nejbezstarostnějším dílem mládí. Koncem let padesátých dostal se do exilu v Americe jeden výtisk knihy Josefa Škvoreckého "Zbabělci". Kniha zaujala, byla o-fotografována a čtena.

S uměleckého hlediska bylo štěstím, že Škvorecký psal svou knihu dříve, než české literatuře bylo dovoleno na chvíli se zpolitizovat. Autor byl tím zbaven pokušení vpravit do knihy politický manifest — jestliže ovšem by k tomu byl vůbec měl chuť. Nezdá se, že by byl měl. Mluvil ovšem hodně o sexu, ale ani z toho neudělal manifest, jak mnozí jiní dělají. Kniha byla psána, když na

autorovi ještě nepřiřadily slupky ani literární ani politické. Byla na ní rosa začátků života, nevinnosti sobeckého ovšem mládí. Jsou tři druhy literární odvahy: rozumu, citů a smyslů. V "Zbabělci" je zachyceno přese-né, k čemu city a smysl v tu nebo onu chvíli hrdinu knihy naváděly, nedokonalý ten tok lidského vnitřního monologu. "Chce se mi a nechce se mi." "Miluji Irenu — nemiluji ji." "K čemu dělat hrdinu. Ale k čemu ho vlastně nedělat." "Život jsou jazz a holky." Kniha měla jediné poselství: jsem, jaký jsem. Nebyla v ní tendence vyslovit něco, co by bylo platné pro všechny lidi. Bylo v ní jen co bylo platné pro jednoho mladého člověka. Filosoficky to může být zkří-tisováno, ale umělecky to dalo spolehlivou základnu při-rozenosti. Kniha připravila velké potěšení tím, že v ní nebylo nic umělého. Nedoháněla ani Evropu ani nic jiného, byla z jednoho kusu. Zůstane přirozeným skvostem české literatury a jedním z mála velkých českých románových výkonů.

Komunistický režim vycítil nebezpečí v tom, že se vyskytl autor, který, jak se zdálo, je odhodlán psát co viděl, prožil a procítil. "Jsem jaký jsem" — jaká to smělost! Kniha byla zakázána. Ale žila v podzemí a otevřela brány všemu, čím nová česká literatura bude. Jiná budou jiná než byla hlavní postava "Zbabělci" — ale necht' jsou tím stejně upřímně, (Dokončíme.)

NAPĚTÍ NENÍ PŘEKONÁNO

V sovětských útocích na vlivného šéfredaktora káhirského poloúředního listu Al Achrám, Mohammeda Hejkala se tvrdí — řečeno slovy sovětského týdeníku Za ru-bežom — že tento prominentní Egyptan "záměrně mate arabské veřejné mínění". Útoky na Hejkala mají rozměr kampaně. Bezprostřední podnět k nim dala, jak známo, ozvěna čínských názorů na Sovětský svaz i na mezinárodní situaci v nedávných Hejkalových článcích, ale z toho, že mu sovětské sdělovací prostředky předhazují i jeho starší postoje, vyplývá celkem jednoznačně, že tu nejde pouze o momentální polemiku. Podle všeho jde o nátlak ze sovětské strany na egyptského prezidenta Sadata, aby Hejkala umlčel. Hejkal má však v Egyptě takový status, že by Sadat ztratil tvář, kdyby ho nechal padnout. Kampaň proti šéfredaktorovi listu Al Achrám sotva svědčí o tom, že napětí v poměru mezi Moskvou a Káhirou, které nejvýrazněji vyjádřilo loňské vyhoštění sovětských poradců z Egypta, bylo úplně překonáno. Naopak, kampaň ukazuje na existenci povážlivých třecích ploch, které neotupuje poukaz Moskvy na to, že v komuniké o jednáních sovětských představitelů s bezpečnostním poradcem prezidenta Sadata byla věta o oboustranném závazku nedopustit oslabení sovětsko-egyptského přátelství. Pří-

pad je příznačný obraz závěrů, které Sověty vyvozují z toho, že Egypt je nadále do značné míry závislý na hospodářské pomoci Moskvy. Pokud jde o zmatek v arabském veřejném mínění, o ten se nejvíce stará sama arabská politika, která sleduje často protikladné tendence a nenašla jednotnou koncepci pro řešení konfliktu s Izraelem. Zvláštní kapitolou je hnutí palestinských Arabů, které má nekontrolovatelné složky. Súdánský prezident Nimajrí se po zločinu, který spáchal palestínští teroristé v Chartúmu — cítil nucen k zákroku proti palestinským organizacím ve své zemi. Súdán je na jižním okraji arabského světa, ba tak úplně do tohoto světa ani nepatří, neboť zčásti patří už k takzvané černé Africe. Palestínští Arabové si však přisvojují právo nejen na normální činnost, ale i na teroristické akce v Súdánu. Organizace Al Fatah v odpovědi na Nimajrího opatření prohlásila, že "nikdy nedovolila a nedovolí, aby se kdokoli vměšoval do její ideologie anebo metody postupu". Šéf organizace Al Fatah Arafat se obrátil dokonce na egyptského prezidenta Sadata s výzvou, aby se postaral o likvidaci súdánského spiknutí proti Palestincům v Súdánu — čili aby zakročil proti Nimajrímu. Je svým způsobem bizarní, že prohlášení a výzvy tohoto

druhu přejímá většina arabských sdělovacích prostředků nekriticky. I Hejkalův list Al Achrám začal vytýkat Nimajrímu, že vyvozuje příliš dalekosáhlé následky z "názorových rozdílů v souvislosti s jednou akcí palestinského hnutí". Politickým následkem postoje obránců tohoto hnutí však je, že se Súdán ještě více odcizuje arabskému světu. Súdánská delegace opustila konferenci arabské odborové organizace v Káhiře na protest proti tomu, že se většina účastníků rozhodla vyzvat prezidenta Nimajrího ke shovívavosti k chartúmským vrahům.

TEPLEJI S ČÍNOU

V Tiskovém klubu ve Washingtonu promluvil o vztazích mezi Spojenými státy a Čínskou lidovou republikou Alfred Jenkins, jeden ze dvou předních znaleců čínských záležitostí v americkém ministerstvu zahraničí. Jenkins doprovázel Dr. Kissingera na všech jeho čtyřech cestách do Číny a brzy se do Pekingu vrátí jako hlavní poradce amerického velvyslance Davida Brucea. Rozhovory s čínskými představiteli, od začátku otevřené a přímé — nabyly ještě upřímnější charakter za poslední návštěvy, k níž došlo po podpisu dohody o příměří ve Vietnamu. Od začátku dialogu Číňané totiž uváděli za první z hlavních příčin, proč nemohou obnovit vztahy se Spojenými státy, americkou účast na vietnamském konfliktu. Když tato příčina odpadla, zůstaly ještě dvě jiné, ale už ne tak naléhavé. Jednou je Tajvan, druhou americká vojenská přítomnost v Ásii. Ale přes všechny tyto výhrady se sblížování mezi Spojenými státy a Čínskou lidovou republikou prohlubuje, což má katalytický vliv na celý svět. Na doklad této změny ve světové situaci uváděl Jenkins rozhovory mezi severní a jižní Koreou.

NEDUVĚRYHODNÍ PARTNERI

V bonnském parlamentu se rozvinula debata, zdali Německá demokratická republika a jiné komunistické země mohou být pokládány při uzavírání mezinárodních smluv za rovnocenné partnery, a zdali jim lze důvěřovat, že závazky dodrží. K debatě zavdala příčinu neochota východoněmeckého režimu, vpustit do země větší počet západoněmeckých novinářů a dovolit jim o poměrech ve východním Německu objektivně referovat. Žádá od nich, aby se omezili jen na přepisování informací, které jim dají k dispozici úřady. A takové ustanovení nelze podle názorů většiny západoněmeckých poslanců akceptovat. Z řad o-

pozice se stále hlasitěji ozývají návrhy, aby ratifikace základní smlouvy byla odložena, dokud východoněmecká vláda věrohodným způsobem neprokáže ochotu k plnění smlouvy. Poslanci vládních stran sice rovněž namítají, že východoněmecký režim nejedná fair, ratifikaci smlouvy však odkládat nechťejí. K zostřené polemice proti východoněmeckému režimu nemálo přispěl další incident na demarkační čáře mezi východním Německem a západním Berlínem. Východoněmecká policie zahájila střelbu na muže, který se pokusil přejít do západního Berlína, téžce ho zranila a odvlékla zpět. Vůdce křesťansko-demokratické opozice Rainer Barzel označil incident za důkaz toho, že východoněmeckí komunisté chtějí pokračovat v nehumánní politice a nemají opravdový zájem o politické uvolnění.

PROBLÉM PANAMSKÉHO PRŮPLAVU

Bezpečnostní rada Spojených národů se sešla k šestidennímu zasedání, údajně, aby diskutovala o udržení a posílení míru a vzájemné bezpečnosti v latinské Americe.

Nesešla se však v New Yorku, nýbrž mimořádně v Panamě, za předsednictví velvyslance Aquilina Boyda — vedoucího delegáta Panamské republiky u Spojených národů. Je tudíž zřejmé, že ve skutečnosti bude předmětem jednání Panamský průplav. Vláda Panamy se vynasnaží využít přítomnosti delegátů v Bezpečnostní radě k nátlaku na Spojené státy, aby vyhověly požadavkům Panamy a přistoupily na reformu nynější smlouvy — která reguluje právní stav v pásmu panamského průplavu. Vlastní průplav se šesti zdymadly na 82 kilometry dlouhé trati a s obrovským Gatunským jezerem ve výši 26 metrů nad mořem, průplav sto až tři sta metrů široký, je po Suezském průplavu nejdůležitější na světě a politicky právě tak choulostivý. Podle smlouvy s Panamou z roku 1903 patří pod pravomoc Spojených států po celé délce průplavu po každé straně osm kilometrů hluboké území o celkové ploše 1,128 čtverečních kilometrů. Tato oblast pod americkou svrchovaností půlí Panamskou republi-

ku teoreticky, i když ne v praxi, na dvě části. V pásmu jsou vojenská a technická zařízení k ochraně a hladkému provozu průplavu, jímž se přesunuje z Karibského moře do Pacifiku nebo obráceně až 48 lodí denně.

Vlády Panamské republiky nejsou se smlouvou, která byla uzavřena v roce 1903, spokojeny. Mluvčí nynější vlády, která se ujala moci pučem v říjnu roku 1968, označil za nejhlavnější politický požadavek Panamy podmínku, aby jurisdikce v pásmu průplavu přešla do moci Panamy. Vláda je však ochotna dát Spojeným státům právo průplav spravovat.

Spojené státy usilují v nové smlouvě, o kterou se vyjednává už dva roky, o tři zásadní požadavky: za prvé, aby jim byla zajištěna správa průplavu na dlouhou dobu, aby tak průplav zůstal k dispozici jak americkým, tak ostatním lodím světa bez diskriminace a za rozumný poplatek. Za druhé, aby Spojeným státům zůstalo neomezené právo chránit průplav proti jakémukoli ohrožení a zajistit jeho hladký chod v době míru i války. Za třetí, aby měly Spojené státy právo rozšířit kapacitu průplavu at' zřízením dalších zdymadel nebo stavbou nového průplavu. Ukazuje se totiž, že nynější zařízení průplavu nepostačují. Už teď existuje na tisíc lodí, které jsou příliš široké, a na pětset lodí, které jsou příliš hluboké, než aby mohly volit cestu průplavem. A pokud se týče jurisdikce a ochrany panamského průplavu, i to je záležitost nebezpečná. Kdyby se v Panamě měla dostat k moci vláda politicky příbuzná Castrovu režimu na Kubě a kdyby ta měla rozhodovat o tom, které lodi smějí a za jaký poplatek používat průplav, sotva by si počínala tak nestranně a spravedlivě jako si počínají Spojené státy. Taková možnost se nedá vyloučit, zejména když projednáváná smlouva má platit na desetiletí dopředu. Je nepochybné, že Spojené státy mají na zachování průplavu ve vlastní správě velký zájem, protože 14 procent jejich celkového zaoceánského obchodu se provádí panamským průplavem. Ale s americkým zájmem se shodují též zájmy všech ostatních států na světě, jejichž plavidla křižují oceány a používají zkrácené cesty přes Panamu. Z těchto důvodů jsou stanoviska Panamy a Ameriky zatím zcela rozdílná, a naděje na brzký kompromis tudíž velmi malé.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

6% přinese 6.27%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na dva roky

5¼% přinese 6.00%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na jeden rok

5% přinese 5.20%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připsujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation* ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

SEZNAMOVACÍ KLUB připravuje "Seznamovací věstník pro členy — jedinečná možnost k seznámení s partnery z celého světa. Vyžádejte si *dotazník* k vyplnění za manipulační poplatek \$1.00 přiložené. Pište na Seznamovací klub, P.O. Box 1067, Glendale Heights, Ill. 60137 — USA.

KNIHY všeho druhu (včetně románů). Také všechny knižní publikace *INDEXU*. Seznam na požádání. Pište na *Centrum-knihy*, P. O. Box 1067, Glendale Heights, Ill. 60137 — USA.

Budapešť' kritizuje Bukurešť'

V hlavním maďarském deníku Nepszabadsag se objevil článek nadepsaný "Dvojnásobná zodpovědnost", jehož námětem je závažná otázka vztahů mezi komunistickými stranami. Základem argumentace je dialektická spojitost mezi národními zájmy a mezinárodními povinnostmi. Pozoruhodný je svou kritikou těch, kteří si uvedenou dialektickou moudrost neberou dost k srdci. V této souvislosti kritizuje zvláště čínské vůdce, ale nejzajímavější jsou ty části článku, jejichž kritika se zřejmě týká Rumunů, i když nikde přímo nejmenuje. "Nikoliv ti jsou věrnými obhájci národních zájmů, kteří se sami vzpírají internacionalismu a tvrdí, že posilováním vlastní země plní komunistická strana své internacionální závazky." Na Rumuny míří článek i tam, kde je řeč o tom, že imperialisté začínají vysoko hodnotit suverenitu socialistické země, jestliže se

tato aspoň do jisté míry začne odpoutávat od Sovětského svazu.

Mohlo by jít o varování na adresu Rumunska. Jestliže by tento výklad byl správný, dá se předpokládat, že nežli článek vyšel, sovětský velvyslanec v Budapešti o něm věděl. To by potom nasvědčovalo o vážnějším napětí v rumunsko-sovětských vztazích, jež zatím neproniklo na povrch — anebo — by to muselo vést k závěru, že se sovětská taktika vůči Rumunsku vrací — po určitém uvolnění, k tvrdému kursu. Druhým výkladem by mohla být citlivost, s níž komunistický režim reaguje na podřízenou roli, jež byla Maďarsku přisouzena na mezinárodní scéně. Maďarsko muselo souhlasit s odkladem diplomatických styků se západním Německem až do doby, než se vyřeší kontroverzní otázky mezi Prahou a Bonnem. Ještě více pokořující pro Maďarsko byl status,

kteří mu Sovětský svaz přisoudil při jednáních ve Vídni. Rozdíl vůči rumunské zahraniční politice se stal pro mnohé — očividný. At' už si kdo vykládá motivy Varsova článku v Nepszabadsagu jakkoliv, jisto je, že kritika na adresu Rumunska, v něm obsažená, je ostrá. Je třeba vyčkat, zda se k ní někdo připojí a jak budou reagovat Rumuni.

WINSTON CHURCHILL O KOMUNISMU

Pětačtyřicet let po svém napsání je tato analýza, toto varování, platnější víc než kdy předtím . . .

Komunismus není jenom učení. Je to plánovaná kampaň. Komunističtí nejsou pouze vyznavači určitých názorů; je to adept, který se zavázal, že všemi prostředky bude tyto svoje názory prosazovat a vynucovat na jiných. A donucování, znásilňování jiných je stejně tak částí komunistické víry, jako samotná komunistická doktrína.

Nejdřív jsou využity osvědčené principy liberalismu a demokracie, aby zašlily slabý organismus. Jsou zaručovány: svoboda projevu, právo na shromažďování — veškeré formy zákonné politické agitace a ovšem všechna ústavní práva. Je vyhledáváno spojení s každým hnutím směřujícím doleva.

Nastolení mírně liberalistického nebo socialistického režimu pro určitou etapu je prvním milníkem. Ale sotva byl takovýto režim nastolen, ihned je zase svržen. Je vyvolán zmatek, nevádí, dojde-li ke krveprolití a srážkám mezi agenty nového režimu a dělnictvem. Je zapotřebí hrdinů, musí se za každou cenu "vyrobit". A zatímco uvnitř, ve skutečnosti, už jsou opozičníci i neutrálové odsouzeni k likvidaci, na povrchu se ukazují: dobrá vůle, snášenlivost, mírnost, mír. Jakmile uzraje čas, skutečná tvář se ukáže a projeví se všechny formy násilí, od demonstrací spodiny až k vraždám jednotlivců. Čitadella je vzata útokem v jménu a pod praporem svobody a demokracie, a jakmile je jednou aparát moci v rukou komunistů, všechna opozice musí být smetena.

Demokracie je pouze nástroj, který je použit a po použití zlomen; svoboda je pouze sentimentální poštilost nevhodná mužův železných logiky. Absolutní vláda samozvaného klanu ve shodě s komunistickým dogmatem má být nastolena a bez milosti má vládnout nad lidmi provždy. Toto všechno, psáno prosou v učebnicích, ale také krví v historii několika mocných národů, je komunistická víra a účel. Proto: být připraven znamená být vyzbrojen!!!

"Objektivně" o Solženicynovi

Když sovětský časopis "Novij mir" otiskoval v roce 1962 novelu Alexandra Solženicyna "Jeden den Ivana Denisoviče" — napsal v redakčním komentáři, že její vydání "nás zušlechtuje." A v roce 1966, za Antonína Novotného, hodnotil "Slovník spisovatelů národů SSSR" — vydaný nakladatelstvím Svět sovětů v Praze, Solženicynovo dílo takto: "Síla jeho próz je v jednotě sociální a etické interpretace, v pokusu jednorázově uchopit podstatné výseky skutečnosti, v historismu autorova myšlení, v apelativnosti uměleckých obrazů. Solženicynovo objektivně epické vyprávění, nepolemické vzhledem k bezprostředně předcházející literatuře, neliterátské a orientované na sdělení a sdělnost, má hluboké souvislosti s klasickou prózou Tolstého a Dostojevského."

Nedávno vyšla v nakladatelství "Novinář" v Praze v nákladu 15 tisíc výtisků sedmdesátistránková brožura "Zahraniční tisk o Solženicynovi". Má lákavou obálku, na níž jsou nejen hlavníčky sovětských listů "Literaturnaja gazeta" a "Komsomolskaja pravda", ale i záhlaví "International Herald Tribune", "Stern" a "Die Welt". Zdání objektivity však budí právě jen tato obálka a za "zahraniční tisk" se zde vydává v podstatě jen oficiální sovětský literární týdeník a publicisté,

pišící i v jiných zemích v jeho duchu. Jak jinak: Brožurka vyšla původně v Moskvě v tiskové agentuře "Novosti" a byla přeložena do češtiny přesně tak, jako po 21. srpnu 1968 česky tištěné brožurky střední skupiny sovětských okupačních vojsk.

Vše, co souvisí s podstatou Solženicynova umění, je zde uváděno v uvozovkách: Solženicyn prý píše antisovětsky zaměřená "díla", vyslovuje "kritiku", která je ve skutečnosti útokem na samotnou podstatu socialistického společenského zřízení v Sovětském svazu, Solženicyn prý se stal "hrdinou" reakce západní propagandy. Slova "díla", "kritika" a "hrdina" jsou v uvozovkách, aby dostala hanlivý význam.

Nevíme, kterým českým čtenářům je brožurka "Zahraniční tisk o Solženicynovi" určena. Vlastní úsudek o Solženicynovi si zájemci o literaturu mohli u nás udělat na základě překladů, které vycházely na příklad v časopisech Světová literatura, Slovenské Pohľady, Plamen, v nakladatelství politické literatury a v Slovenském vydavatelství krásné literatury. S těmito uměleckými překlady vysoké úrovně vede sovětský rozhořčený pamflet, přeložený do češtiny s okupačním přízvukem, nerovný zápas.

J. Dresler

Silák náhle osamělý . . .

(Dokončení se str. 1)

chycení, ale vyměnění za unesené německé letadlo, 28. prosince v Bangkoku se teroristé zmocnili izraelského vyslanectví. Čtyřem teroristům bylo dovoleno odletět do Káhiry jako výměna za propuštění šesti rukojmí, 20. ledna 1973 ve Vídni plánovali teroristé útok na tranzitní tábor sovětských židovských emigrantů. Šest teroristů bylo zatčeno. 9. února v Ammánu, Jordánsko, pokus o zajištění jordánského předsedy vlády a dalších vládních činitelů. Sedmáct teroristů bylo odsouzeno k smrti, dodnes však protahuje král Hussein výkon trestu ze strachu před útokem na

jordánské představitele v zahraničí. A prvního března se udála vražda tří diplomatů v Chartúmu, z nichž dva byli Američané. Důvodem bylo odmítnutí presidenta Nixona propustit z vězení vraha Roberta Kennedyho Sirhana, a odmítnutí jordánského krále Husseina propustit z jordánských věznic sedmdesát palestýnských teroristů.

Loni na podzim neuspěl americký ministr zahraničí Rogers ve svém pokusu přimět Spojené národy, aby podpořili usilí o celosvětovou konvenci proti terorismu. Jak situace dnes vypadá, stává se Amerika, nejsilnější země světa, protibráncem nevelké hrstce nějakých sto teroristů Černého září a jejich podpůrců. A v boji proti této nebezpečné minimenšině — stojí sama. Není to regulérní válka, nejsou zde bitevní pole, ani válečná pravidla, či strategie, je to boj jedovatého pavouka proti obrovci, který neví, z které strany se chránit.

Co Amerika může předpokládat je, že její nejzranitelnější místa jsou zastupitelské úřady v zahraničí. Z těch se pomalu stávají malé pevnosti. Také vpouštění cizinců do Spojených států je ztíženo; poslední dobou byla odmítnuta mnohá víza. Ale tento druh opatrnosti je vyvolán jen logickým předpokladem, nikoli jistotou, ani přibližnou, o příštím způsobu úderu. Svět se diví, že Amerika najednou potřebuje pomoc. Amerika se diví, že svět nechápe, že boj proti teroristickým skupinám, je jako boj proti rakovině. Že její pokorenění, její přemožení je možné jenom spojeným úsilím.

S. A. CHERNOFF

lékař

223 SECOND AVENUE, N. Y. C. 7-7818

Tel.: GRamercy 7-7697

Hours:

Daily 10 to 5:45 P. M.

Saturday 10 A. M. to 3 P. M.

Ťěžké chronické nemoci mužů a žen. • Krevní zkouška pro povolení k sňatku. • Nabíhlé žíly léčeny bez operace. • X-Ray a Fluoroskop

ČESKOBRATRSKY

PRESBYTERNÍ SBOR

MÍSTKA

JANA HUSA

351 E. 74 St., N. Y. C. NY 10021

NEDELNÍ

Bohoslužby v 10.30 hod. ráno

Nedělní škola v 9.30 ráno.

Zkouška pěveckého

sboru 10.45 ráno

Golden Age Club on Mondays at

12.45 — 3.45 p.m.

ČESKÁ BIBLICKÁ HODINA

každý čtvrtek v 7.00 hod. večer.

Rev. Brent W. Fisher

Tel. BU 8-6743

879-5128

TUZEX zasíláme bezpečně a rychle

NEODKLÁDEJTE . . .

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

Již 50 let cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Za velmi nízkou cenu na dobu 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY	\$ 261.00
NY — Brno — NY	\$ 280.00
NY — Piešťany — NY	\$ 292.00
NY — Bratislava — NY	\$ 280.00
NY — Košice — NY	\$ 302.60
NY — Poprad — NY	\$ 301.20
plus \$ 3.00 U. S. daň	

Tyto ceny jsou v platnosti od 1. listopadu 1972 do 31. března 1973. Podobné nízké ceny i do jiných zemí.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzné ho do USA, navštivte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021

(pri 76. ulici)

Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

SNÍŽENÍ VÝKONNOSTI

Milan Schulz

Stalo se v jednom pražském třetiligovém fotbalovém mužstvu: oddíl potrestal za jakýsi přestupek jednoho hráče zastavením činnosti na dva měsíce; sedm dalších hráčů se s ním však solidarizovalo a odmítlo v rozhodné chvíli odjet kamsi k důležitému utkání; předseda oddílu povolal na jejich místa nováčky z B-mužstva; jak říká zpráva — klub "po nadšeném výkonu mladých" prohrál. Komentátor k tomu pravil: Výbor oddílu se rozloučil s osmi opozičníky bez nářku, i když to znamenalo snížení výkonnosti.

Tahle příhoda, vydávaná tu, alespoň v oblasti sportu, za výjimečnou, svědčí o mnohém. Při úvaze o ní je ovšem třeba předem vyloučit — ostatně stejně konkrétně neuváděné okolnosti tohoto adresného případu. Náhorněji vynikne celá příznačná metoda, všimneme-li si samozřejmosti, s níž je onen postup líčen jako zásadový a tudíž morálně následováníhodný. Vzato obecně: člověk byl potrestán, s trostem zřejmě nesouhlasil, opřel se mu, ale marně, podpořili ho tedy kamarádi, a to jediným asi možným prostředkem — stávkou. Odmítli vykonávat úkony, které ovládají, k nimž byli vybráni, a to výběrem kvalitativním. Jejich nadřazený na to nereagoval tak, že by s nimi o věci dále jednal, že by zjišťoval další okolnosti a vážil stanoviska, že by se pokoušel o dohodu nebo — po potvrzení správnosti odsudku — o přesvědčovací akci mezi "odsouzenovými" stoupenci. Nadřazený přistoupil k aktu, který všechny sociálně vyspělejší kolektivy pokládají za nejposlednější ze všech možných — k výluce. Nahradil těch osm zdatných odborníků osmi povolnými začátečníky, kteří se — zcela pochopitelně — už už třesou, až si zahrají za "áčko", a skandál je k tomu vhodnou cestičkou. Hra vypadá — zase zcela pochopitelně — pod psa, protože to, co musí dlouho zřít, bylo uměle vyhnáno do stádia plodu. Na koukání to taky moc není, takže diváci postupně odpadají. Ale — "výbor se rozloučil s opozičníky bez nářku".

A v tom je právě ten háček. Stalo se například v minulých letech, že jistý výše postavený výbor a jim pověřené orgány učinily totéž: v mnoha rozhodujících oblastech řídicí činnosti — ať už v oborech průmyslových — technických, správních nebo kulturních — se bez nářku rozloučily s opozičníky a na jejich místa povolaly jiné, většinou nezkušené začátečníky, kteří se — zcela pochopitelně — už už třásli, aby si zahráli za "áčko", a nastalý průšvih byl k tomu vhodnou cestičkou. Jenomže tentokrát nešlo o míčovou hru, kde se nakonec po určitém časové náhodě ta branka navíc snese. Tentokrát šlo o prospěch společnosti, o každodenní život milionů lidí.

Při kopané se pár nepovedených klíčků přehledně. Při řízení společnosti, při uchovávaní a rozvíjení duchovní podstaty národa se chyby mstí nejen okamžitě, ale v mnoha případech ještě dlouho poté, co k nim došlo.

Totalitní diktatura — tak jak už po čtvrt století vládne v zemích východní Evropy, už těch chyb nadělala dost; však už se téměř v každé z nich (a někde i několikrát) ozvaly hlasy reformátorů — kteří shledali hromadící se nesrovnalosti neudržitelnými a pokoušeli se o jejich nápravu. Zpravidla to dopadlo tak (a čerstvá československá zkušenost to jenom potvrzuje), že s pokusem o reformu skončovala hrubá velmocenská síla. A s reformátory skončovali stejně hrubě domácí nástroje oně vládnoucí, zpravidla lidé vládyčtí, chorobně ctižádostiví — předtím neúspěšní, tím pádem trpící pocitem méněcennosti a odtud plynoucí závisti a záští vůči takzvaným "úspěšným". V takových situacích se příslušný vedoucí taky nepokoušel — jak je ve slušné společnosti zvykem — o dohodu, o zachování kvalitativní kontinuity, o obecní prospěch. Nařídil, odstranil, vyměnil. Tak rychle a rozhodně, aby nebyla ohrožena jeho pozice. A na uvolněná místa — pohledme třeba na dnešní československé rozhlasové a te-

levizní kádry — dosadil dychtivé neopeřence, s nimiž se snadno zachází, protože si chtějí ušetřit na pořádný byt a na dovolenou aspoň u Černého moře. Což jim jistě každý rád dopřeje. Ovšem jediné, co takovým postupem trpí, je sama instituce, o níž jde. Jednou rozhlas, podruhé výzkumný ústav, potřetí umělecká oblast, držíme-li se oborů, kde je úhona do očí bijící. Ale podobně na tom jsou i odvětví méně nápadná, protože aktuálně nepostižitelná. Například: potřebné rychlý rozvoj některé výrobní techniky, nezbytné závislé na důkladných informacích a zkušenostech z vyspělých průmyslových zemí — odkud však takové údaje — vzhledem k nebezpečí údajné ideologické diverze — nedojdou. K hlavám, ještě nezkušeným, těžko propustit jedno sdělení, neb za ním zpravidla následují i další, čímž se hlava stává zkušenou a tudíž — podle zatím ověřeného průběhu — méně poslušnou, náchylnou k nežádoucí rebelii. A vyličený postup už se zase pomalu může opakovat. Už se opět může stát, že jakýsi výbor někoho potrestá "za velice vážný přestupek" zastavením činnosti, vyhazovem, zbavením možnosti důstojné lidské existence. To všechno — bez možnosti odvolání. A přesto, že výbor ví, že to bude znamenat snížení výkonnosti. Shrňme-li obecně známou pravdu, snížením výkonnosti celého státního kolektivu.

"Básníkem Února" nazval Milan Blahynka v Tvorbě spisovatele Konstantina Biebla, od jehož narození uplynulo o výročí pražského únorového převratu 75 let. Blahynkova charakteristika vyjadřuje jen jedno, střední dějství Bieblova osobního dramatu. V třicátých letech patřil Konstantin Biebl k surrealistické skupině. Na rozdíl od většiny jejích členů byl organizovaným komunistou a na přání Václava Kopeckého podepsal po založení Nezvalovy a Teigovy surrealistické skupiny prohlášení o své věrnosti straně. Přesto zůstal do konce života poznamenán jako úchylkář. Připomeňme, že zakladatel světového surrealismu André Breton označoval sám své hnutí jako "absolutní úchylku". Surrealisté, a s nimi i Konstantin Biebl, byli v očích dogmatiků podezřelí z trockismu, formalismu a freudismu.

Po tomto prvním dějství přišla poválečná léta a posléze únor. Biebl se snažil napravit své údajné viny zvýšenou stranickou aktivitou a psal agitky, které popřely poezii. Toto druhé dějství, které Blahynka oslavuje ja-

Lidské osudy očima umělců

Mezi čs. umělci, žijícími v zahraničí, jsou m. j. i Jan Kristofori (Norsko) a Ben David (Švédsko). Oba malíři vystavovali nedávno ve Švýcarské Galerii Artist Centre v Pfäffikonu — a jak u návštěvníků, tak i u kritiků se jejich díla setkala s velkým ohlasem.

• **JAN KRISTOFORI** se narodil roku 1931 a od roku 1968 — po srpnové okupaci, žije v Norsku. Jeho obrazy jsou výsledkem neúnavného devítiletého bádání — poslední tři roky (přesněji díla, která Kristofori vytvořil) dokazují, že nebylo nadarmo. Plastické malby, výrazové spojení plátna, sádry, barev, laku, dřeva a pod., jsou nejen samotným provedením efektní, ale pro hlavní téma, kterým se Kristofori zabývá, téměř nezbytné. Umělci, žijící v Norsku, jde totiž především o lidské osudy — člověk z celého světa je středem jeho pozornosti. Jeho symbolická kritika, podložená mnohdy mytickými výjevy ze starých pověstí a bájí, bojuje za uznání lidských práv kdekoli na světě. A zcela pochopitelně, Kristoforiho plastická trojrozměrná grafika nejvíce útočí na poměry v zemích východního bloku. Tak např. tři jeho obrazy, stejně nazvané "Klinika pro zdravé", nesmlouvavě odhalují způsoby ruských vládců vůči spisovatelům a intelektuálům, když se je snaží umlčet uzavřením do psychiatrických léčeben. Kdo spatří tyto výmluvné obrazy, musí přiznat, že Kristofori dokáže zvolenou ideu stvárnit jak po stránce dramatické, tak i vysvětlující. Právě při vernisáži výstavy v Pfäffikonu se tento český malíř dozvěděl o jednom ze svých posledních mezinárodních úspěchů: na výstavě "Italia 2000 Napoli", na kterou začátkem tohoto roku pozvala italská vláda a svaz italských výtvarníků na 60 umělců z celého světa, získal třetí cenu v celkovém hodnocení.

• **BEN DAVID**, který se narodil v Polsku, ale vyrůstal v Československu a po třech letech pobytu v Izraeli žije nyní již tři roky ve Švédsku, se představil především svými perokresbami, pocházejícími z roku 1972. Také v jeho práci stojí v popředí člověk, kterého však většinou neztvárňuje v osudech, ale v jeho každodenních životních situacích. Jestliže Kristoforiho obrazy otevírají návštěvníkům oči a seznamují je s mnohdy až hrůzostrašnou situací, Davidovo dílo se snaží ukázat to hezké, co svět nám může nabídnout.

• Výstava v Galerii Artist Centre měla úspěch, o čemž svědčí nabídka účasti na dalších výstavách. Především se jedná o mezinárodní výstavu v říjnu v Düsseldorfu (Německo) a ředitel Artist Centre Siegi Simon se rozhodl, že letošní mezinárodní výstavu v červnu v Baselu, kde galerie sami představují umělce, obešle i obrazy Jana Kristoforiho a Ben Davida. Co zbývá dodat? Oběma čs. umělcům blahopřejeme.

Básník, agitátor, sebevrah

ko "mocný impuls nového rozvoje básnickova díla", bylo ústupkem od básnickových zásad. Tak velkým, že některé verše, které Blahynka cituje, nezařadil autor do své poslední sbírky "Bez obav". Nadešlo třetí dějství Bieblova osobního dramatu. "Pojednou jsem měl pocit, že všechna má práce jde do prázdna!", napsal Konstantin Biebl svému příteli, spisovateli Karlu Konrádovi. "Vzpomněl jsem si na všechna příkoří, která musel snášet Majakovský. Jsem uražen. Nejráději bych si vpálil kulku do hlavy! Jsem nemocný — jsem přepracován, koncipuji velká bojová témata, a za to mám být neověřen? . . . Když něco vyjde z komunistických řad, něco, co ti ublíží, tak najednou poznáváš, že tvé srdce s této strany není chráněno, protože jsi tímto směrem ránu neočekával . . . Jak špatně znají své básníky!"

Tolik Konstantin Biebl v dopise před svou dobrovolnou smrtí v listopadu 1951. A ještě citát z přednášky sovětské bohemistky Niny Nikolajevny na jaře roku 1956 v Praze: "Není pochyb o tom, že jestliže se Biebl rozhodl pro sebevraždu nejen pod dojmem již dlouho jej sužující nemoci, jestliže příčinu jeho smrti budeme hledat i v obecné tíži atmosféry, jak se vytvořila v těch letech, pak je třeba s politováním přiznat, že tuto atmosféru pomáhali otravovat i někteří lidé, kteří věřili, že budou-li nemilosrdně odhalovat staré básnickovy omyly, dělají velkou a zásluhou věc."

Potud sovětská bohemistka a literární historička Nina Nikolajevna. Jestliže dosud jezdi do Prahy, může se tam na vedoucích místech opět setkat s lidmi, kteří pomáhali otravovat kulturní atmosféru už před pětadvaceti lety.

Odprodám Olej-Originály: R. Hromnitsky — **KARLŮV MOST, SVATÝ VIT, Staroměstské Náměstí s pomníkem M. J. Husi, Staroměstská Radnice, Národní Divadlo.**

Rozměr obrazů je cca 20" x 24". — Mrs. E. N. Risdorfer, 425 Roberson Str., Binghamton, New York, N. Y. 13901.

Telefon 724-7649.

Nabízíme — české knihy v exilu

JOHN DANIUS: ZROD SATANOVA ATOMU

brožované, celá trilogie \$17.00 k dodání ihned. — Během roku 1973 vyjde, vázané v plátně, ilustrované, cena za svazek \$3.20. Díla K. J. Krušiny: *Pan Padáček má dovolenou*, detektivka. *Jedenáctý obvod*, kriminální román. — *Zimní bouře*, horská záchr. služba. — *Druhá bouře*, vychází až v zahraničí. — *Svět je strašně krásné*, členská premie zdarma pro odběratele celé řady roku 1973. Můžete objednat nebo si napsat o bližší informace. — Dodává **LITERÁRNÍ KLUB, K. J. Krušina, Box 239, 126 02 Hagersten 2, Sweden.** — Nebo **R. W. Pec, Box 6055 Terminal "A" — Toronto 1, Ontario, Canada.**

KLADNÉ "VMĚŠOVÁNÍ"

Zdá se, že členové amerického kongresu, kteří podnikají kroky za tím účelem, aby Moskva přestala znemožňovat emigraci ze Sovětského svazu — hlavně emigraci vzdělaných židů do Izraele — že ti členové kongresu začínají mít úspěch, alespoň částečný. V senátě i v poslanecké sněmovně byly navrženy zákony, podle kterých by Sovětský svaz neměl dostat žádné doložky nejvyšších výhod k obchod-

ním smlouvám, žádný úvěr, který garantuje federální úřad, ani žádnou jinou obchodní úlevu, pokud by nadále znemožňoval emigraci sovětských občanů do ciziny; zatím ji znemožňuje vzdělaným občanům, konkrétně židům, hlavně tím, že na nich úřady chtějí peněžní náhradu za školení, kterého se jim v Sovětském svazu dostalo, tak zvaný poplatek nebo daň ze vzdělání. Jde o horentní částky, často převyšující de-

set tisíc rublů. Snad se Moskva domnívala, že za občany, kteří požádali o vystěhovalecké povolení, bude tuto daň platit izraelská vláda nebo bohatí židé v Americe. At' tak či onak, američtí zákonodárci reagovali na nedávné uvalení daně ze vzdělání v Sovětském svazu jinak, než Moskva zřejmě předpokládala — a to navržením zmíněných zákonů. V obou komorách kongresu je navrhl vlivní představitel — v senátě to je Henry Jackson ze státu Washington, v poslanecké sněmovně Wilbur Mills ze státu Arkansas — a v obou komorách se k návrhům připojila velká většina zákonodárců. Vláda prezidenta Nixona návrhy nepodporuje, zastává stanovisko, že účinněji by se sovětským občanům, kteří chtějí emigrovat, pomohlo tichou diplomacií. Onehdy, když byl v Moskvě na oficiální návštěvě americký ministr financí George Shultz, měl mimo jiné za úkol vysvětlit sovětským činitelům, jak to v demokratickém státě v takovýchto věcech chodí — že totiž vláda nemůže prosadit svou vůli proti zákonodárnému sboru, konkrétně, že prezident Nixon nebude moci sledovat svou politiku značného rozšíření americko-sovětského obchodu — politiku, na které má i Moskva velký zájem — jestliže ji kongres neschválí. Snad Moskva Shultzův výklad pochopila.

Z Moskvy totiž došla začátkem týdne zpráva, že sovětské úřady odpustily daň ze vzdělání pěti židům, kteří požádali o povolení vystěho-

S P O R T

Výsledky I. fotbalové ligy:

Zbrojovka Brno-Třinec 3:0, Škoda Plzeň-Dukla Praha 0:1, Slovan Bratislava-Hradec Králové 7:0, Sparta Praha-VSS Košice 2:2, Žilina-Prešov 4:0, Lok. Košice-Slavia Praha 1:1, Spartak Trnava-Sklounion Teplice 1:0, Ostrava-Nitra 0:0.

Tabulka po 18 kole:

1. Trnava	25
2. Prešov	23
3. Žilina	22
4. VSS Košice	20
5. Bratislava	19
6. Du. Praha	19
7. Sparta	18
8. Nitra	18
9. Lok. Košice	18
10. Teplice	17
11. Plzeň	16
12. Hr. Králové	16
13. Brno	15
14. Ostrava	15
15. Třinec	14
16. Slavia	13

vat se do Izraele. Všichni patřili ke skupině sovětských vzdělanců, kteří podepsali petici protestující proti nezákonnému znemožňování emigrace. Jde o tiskařského inženýra Alexandra Babčína a jeho manželku, kteří by jinak museli platit daň ze vzdělání ve výši 12,000 rublů, hydraulického inženýra Anatolije Gochštěina a jeho manželku, které by jinak výjezdní povolení stálo 10,000

V přípravném hokejovém utkání pro světové mistrovství zvítězili čs. reprezentanti v Katovicích nad mužstvem Polska 8:2. Polské mužstvo bude čs. hráčům prvním soupeřem na mistrovství světa, které bude zahájeno koncem března v Moskvě.

V kvalifikaci o postup do I. hokejové ligy byly tyto výsledky: České Budějovice-Chomutov 3:3, Zvoleň-Milevsko 1:2, Vítkovice-Zvoleň 11:2 a Milevsko-Č. Budějovice 2:3. Vedou Vítkovice s jednobodovým náskokem před Chomutovem a Č. Budějovicemi.

Se střídavým štěstím si vedly dva čs. kluby — Sparta Praha a Spartak Trnava v nejvyšších evropských fotbalových soutěžích. Sparta zdolala v odvetečném zápase o Evropský pohár západoněmecké mužstvo Schalke 04 v poměru 3:0 a postupuje do semifinále této soutěže, kde bude mít za soupeře AC Milán. První zápas se hraje 11. dubna v Miláně, odveteční pak 25. dubna v Praze. V soutěži o pohár evropských mistrů podlehla v odvetečném utkání Trnava-Derby County 0:2 a je tak z další účasti vyřazena.

—pza—

Přstrosí politika

Anna Šabatová, manželka dr. J. Šabaty, odsouzeného v loňské sérii procesů spolu se dvěma syny, jejich manželkami a s dcerou, zaslala krátce po procesu západním komunistickým stranám dopis, který se až nyní, se značným zpožděním, dostal na veřejnost. Komunistické strany ho zamklily, protože se bojí, že by je Moskva za to pokárala. I to je "stanovisko" k procesům v Československu. Přinášíme z dopisu podstatný výtah, protože dokumentuje nejen procesy samé, ale také myšlenkové změny, které českoslovenští komunisté prodělávají.

Vážení soudruzi,

začínám psát tento dopis po zralém uvážení několik hodin po odsouzení posledního člena naší rodiny, 21-ti leté dcery Hany. Byla odsouzena okresním soudem v Brně k 2 a půl roku. . . Můj manžel, dr. Šabata, komunista od svých 19 let, byl až do jara 1968 vedoucím psychologického oddělení brněnské university, pak až do podzimu 1968 krajským tajemníkem strany pro jižní Moravu. Až do svého zatčení 20. listopadu 1970 byl pak dělníkem v podniku Inženýrsko-průmyslové stavby. Byl odsouzen na 6 a půl roku.

Chtěla bych ve svém dopise popsat některé okolnosti soudu, u něhož jsem byla osobně přítomna. . . Soudní budova byla střežena tak, jak kdyby se jednalo o soud s nebezpečnou bandou zločinců. Příbuzní a přátelé se museli legitimovat jak při vstupu do budovy, tak na chodbách. Že nebyli připuštěni žádní zahraniční novináři, je vám jistě známo. Ale asi nevíte, že do soudní síně byl vpuštěn jen jeden z nejbližších příbuzných.

Pokud jde o formální stránku jednání, dbal soud předpisů. Obžalovaní měli možnost říci, co považovali za nutné. Všichni byli přesvědčenými stoupenci socialistického společenského řádu. V odůvodnění rozsudku řekl předseda soudu, dr. Wolf: "Ani soud jako celek, ani žádný z jeho členů není toho názoru, že odsouzení jsou nepřáteli socialismu." To znamená, že ti komunisté byli odsouzeni, protože jsou odlišného názoru a protože to vyjádřili ústně i písemně i několika desítkám těch, kteří smýšlí stejně.

Můj muž je autorem několika teoretických spisů, m. j. t. zv. "Malého akčního programu", v němž se pokusil nalézt společnou základnu pro komunisty a ty socialisty, kteří nejsou marxisty, ale jsou pro socialistické zřízení v Československu. Neadaptuje skutečnosti, že by můj muž či některý z ostatních odsouzených komunistů byli pro buržoasní demokracii, všichni jsou jednoznačně pro socialistickou demokracii, založenou na zájmech širokých vrstev pracujících a jimi také kontrolovanou. Můj muž vždy zastával názor, že kontrola zdola, vůle národa, je nezbytná.

Mnoho komunistických a podobných stran levice, odbory, mnoho lidí demokratického, protiimperialistického přesvědčení, jsou právem rozhořčení nad sérií procesů v Československu. . . V této souvislosti je nutné položit otázku: Jak může být noční invaze na československé území označována za "internacionální pomoc", zatímco odchylné názory mnoha komunistických a levicových stran mají být vměšováním se do našich vnitřních záležitostí, které — na rozdíl od oné "internacionální pomoci" — jsou nepřijatelné a nežádoucí? Proč se naše veřejnost nedozví nic o projevech takového odmítavého postoje z legálního tisku u nás?

Závěrem bych chtěla ještě říci: protesty komunistických a levicových stran mohou ulehčit tvrdý osud československých vězňů. . . Je důležité, aby komunistické strany a jejich spojenci v zemích, kde je buržoasie dosud u moci, mohly nabídnout i jiným vrstvám obyvatelstva, než jen dělnictvu, perspektivu, která pro ně učiní socialismus atraktivní. Nemí mohou využívat spojenců jen v boji o moc a v první fázi výstavby komunismu. V zájmu komunistického hnutí v celém světě jim musí být zajištěna demokratická práva i v pozdější etapě, jakou dosáhlo Československo, a to tak, aby tato práva mohla být vykonávána nejen formálně, ale opravdově.

Anna Šabatová

K pátému výročí

přepadení naší vlasti armádami Varšavského paktu

vydává nová edice ARTES

svoji první gramofonovou desku

PÍSNÍČKY ROKU 1968

Na této velké dlouhohrající desce je shromážděno 13 protestsongů a písniček z osudného roku, kterými autoři a interpreti vyjádřili citlivě i s humorem náladu celého národa. Vedle písniček, které se na krátký čas objevily na deskách (Krysař: Modlitba pro Martu aj.) jsou i unikátní nahrávky, které již nesměly přijít na veřejnost (Běž domů, Ivane; Kdo je vrah; Je jenom jedna jediná; Držet hubu, držet krok . . .).

Deska vychází v perfektní kvalitě a profesionální úpravě, ale jen v omezeném nákladu. Můžete si ji objednat již nyní na adrese:

Miroslav Jirků, Im Isengrind 12, 8046 Zurich
tel. 01-57 13 03.

Asijské sdružení na obzoru?

Nixonova politika ve Vietnamu směřuje k tomu, aby nynější příměří vyústilo v mír. Cílem hospodářské pomoci severnímu Vietnamu, o níž se právě vyjednává v Paříži, je přesvědčit vládu v Hanoji, že může zemi a obyvatelstvu zajistit lepší budoucnost obnovou zrušených oblastí než pokračováním ve válce. Americká hospodářská pomoc Hanoji je tedy — i podle prezidentových slov — investicí do míru, a to investicí jak ekonomickou, tak i politickou. Dolar ze Spojených států a pomoc z Japonska, Švédska a od několika dalších států umožní vládě v Hanoji, aby nebyla tak závislá jako byla za války na dodávkách z Číny a ze Sovětského Svazu.

Někteří američtí komentátoři jdou až tak daleko, že už mluví o nezávislém severním Vietnamu, který by mohl sehrát v Ásii tak významnou úlohu jakou sehrála Jugoslávie v Evropě. To se však zdá příliš předčasná a neuskutečnitelná idea. Ať bude pomoc ze západu jakkoli velká, nikdy nebude dostatečná, aby postavila severní Vietnam na vlastní nohy, už proto ne, že ideologicky budou o severní Vietnam Moskvu a Peking svádět boj. Jenom kdyby se mohl severní Vietnam vymanit ze zájmové sféry sovětsko-čínského vlivu a přiklonit k jinému politickému skupenství, mohl by získat nezávislejší postavení. Taková možnost se však rýsuje.

Upozorňuje na ni diplomatický dopisovatel newyorských Timesů Cyrus Sulzberger v článku z indonéské Djakarty. Píše, že Indonézie, pátá největší země na světě, se chce ujmout mezinárodní úlohy k ochraně jihovýchodní Ásie. Založila za tím účelem Sdružení států jihovýchodní Ásie, jehož členy jsou kromě Indonézie ještě Singapur, Malajsko, Filipíny a Thajsko. Jmenované státy se vědomě nechtějí přidružovat k velkým asijským zemím, jako jsou Indie, Pakistan, Čína nebo Sovětský svaz. Uvítaly by však, kdyby se k nim chtěly přidat země jako Burma, Laos, Kambodža a po případě severní i jižní Vietnam. Generál Suharto, jenž americkému novináři posílá Sdružení států jihovýchodní Ásie vysvětloval, uváděl, že kdyby se Vietnam začlenil do Sdružení, bylo by to v souladu s Nixonovou doktrínou, podle níž se americké síly mají stáhnout a asijské státy si mají své problémy urovnat mezi sebou samy. A takový postup by zároveň zmařil sovětské mocenské sny, jejichž výrazem je Brežněvova doktrína — kterou Sdružení států jihovýchodní Ásie automaticky zavrhuje. Skupenství jmenovaných států současně klade hráz případu, že by Peking v budoucnu mohl obnovit své dřívější plány, které měl v jihovýchodní Ásii. Nosnou zásadou Sdružení států jihovýchodní Ásie je zajistit jeho členům územní bezpečnost. Generál Suharto soudí, že až budou o své územní bezpečnosti uvažovat státy v Indočíně, nastane chvíle, kdy se budou chtít ke Sdružení připojit, a to by byla chvíle, kdy by válčení v jihovýchodní Ásii přestalo.

TĚMĚŘ K NEVÍŘE

Jugoslávský prezident Josip Broz-Tito byl navržen za laureáta Nobelovy ceny míru. Návrh podalo sovětské mírové komitě s odůvodněním, že jugoslávský prezident se osvědčil jako neohrožený bojovník proti fašismu a jako průkopník mírového soužití mezi národy. Návrh poněkud překvapil. Jak známo, Tito býval sovětskou propagandou dlouhý čas líčen jako rozbíječ socialistické solidarity a jako příslušovatel kapitalistů. V posledních letech kremelské vedení síce kampaň proti němu zastavilo, ale počtami ho nezahrnovalo. Nyní však v Kremlu s uspokojením vzal na vědomí, že Tito liberalizační a demokratizační proces utlumil, že provedl ve straně čistky, a že netrpí akce, které by Sovětský svaz příliš diskreditovaly. Jednoho z kritiků sovětské politiky, bývalého svého zástupce Milovana Đilase, nechal v těchto dnech znovu tiskem pranýřovat.

Krajanský oznamovatel

Navštívte-li Švýcarsko, zastavte se v hotelu BELLEVUE,

Wollerau 25 km od Curychu směrem na Chur — s výhledem na curyšské jezero a vrcholky Alp. K návštěvě restaurace, dancingu, baru a hotelu zve

rodina Vojáčková, (tel. 01-76 02 33).

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONIN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 025-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

GALERIE AKTUELL

s kvalitními originály, kresbami, grafikou a vzácnými rytinami starých mistrů má sídlo v Göteborgu, Švédsko, majitel JOSEF KAPLAN, tel. 27 79 84 (Organisování výstav po celé Evropě).

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

Garage Jana Hofmann,

6908 HEDINGEN, AFFOLTERNSTRASSE 12. — Tel: 01/99 63 23: nová auta všech značek • odtahová služba • nízká hodinová sazba pro opravy pneumatik se slevou.

Architekt Jan Dratva Dipl. Ing.

otevřel po obdržení švýcarské licence projekční atelier. Zajistí: architektonické studie, kompletní projektovou dokumentaci, stavební povolení, financování a provedení staveb. Adresa: Döltschihalde 45, 8055 Zürich, tel.: 01/35 10 48.

České řeznictví a uzenářství ve Švýcarsku

Debrecinku, turistický, šunkový a šumavský salám, moravské a špišské klobásky, špekáčky, "utopence", jaternice, jelítka, tlačenu játrovou, českou, ostrou s česnekem a superostrou s paprikou, pražskou šunku, maso všeho druhu a mnoho dalšího řeznického zboží dodá

VÁCLAV ČERNÝ, Sonnenbergstrasse 13, 5400 Ennetbaden, tel. 056-65 731.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

O NEWYORSKÉM HUSOVĚ CHRÁMU

Československý sbor Jana Husí, 351 East 74th, St. NYC, uvítá v neděli 1. dubna v 10:30 dopol. svého bývalého duchovního správce, faráře F. Svobodu. Po bohoslužbách bude v sále u chrámu přátelské sejití, ku kterému všichni členové a přátelé sboru jsou srdečně zváni.

Farář Svoboda účastnil se jako polní kurát invaze v Normandii s osmou a později se třetí americkou armádou. Po demobilizaci působil 10 let mezi našimi krajany v Texasu — a nyní po mnoha let je Kaplanem okresní nemocnice na Long Islandu.

Během poslední svět. války Husův sbor hostil po nějaký čas na faře Dr. Alici Masarykovou i rodinu senátora V. Beneše. Chrámu býval místem mnoha manifestací, na kterých hovořoval Jan Masaryk. Za první světové války působil zde proslulý farář Dr. Vincent Pisek, který byl s legionáři na Sibiři. Když se legionáři vraceli domů přes New York, byl to opět Husův sbor a jeho členové, kteří hostili naše vojíny. Sbor dodnes chová větší legionářský archiv.

České evangelické sbory nacházejí se dnes většinou v středo-západních státech a v Texasu, kde byly založeny před necelými sto lety. Československá církev byla po bitvě na Bílé Hoře zakázána. Teprve Tolerančním Patentem v roce 1781 byla dovolena jako církev Reformovaná a Luterská. Tyto církve se v roce 1919 spojily pod jménem staré Jednoty. Ve Spojených Státech se členové této církve většinou připojili k církvi Presbyteriální, jelikož tato teologicky i organizačně je nejbližší církvi v Československu.

Husův chrám chová mnohé památky. U vchodu je replika meče, jakým byli popraveni čeští páni na staroměstském náměstí. I vzhled chrámová je jakási podoba mostecké věže, na které jedenáct hlav českých pánů viselo po mnoho let. Při dnešním novém utrpení našeho národa tyto památky pomalu ustupují do pozadí. Je však dlužno připomenout, že Jan Palach byl velmi zbožný mladý muž, a člen církve Československé, a že i rodina presidenta Masaryka byla členem této církve vyšlé z dějin našeho národa.

Nynějším správcem sboru je mladý farář Brent Washburn Fisher, který nastoupil po odchodu faráře Josefa Šefla do důchodu.

CITY TOURS vám nabízí:

pro děti sportovní prázdniny v Rakousku

Zell am See 31. 3.-7. 4. ev. 7. 4.-14. 4 Fr. 195. —

Kanárské ostrovy — Velikonocce

24.4. — 29.4. Las Palmas Fr. 630. —

Londýn 3. 5.-7. 5. krátké 5-ti denní
Istanbul 8. 6.-12. 6. lety do zajímavých
Atheny 31. 5.-4. 6. měst od Fr. 240. —

Pro sportovce pořádáme Robinsonovou dovolenou na Korsice-plná péče, potápění, plachtění, vodní lyže, 2 týdny Fr. 565. —

Zástupce CITY TOURS p. O Švabenský, Infargweg 1, 8610 Ulster, tel. 01/87 08 53 — v sobotu dopol. v Shop Ville (podchod u hlavního nádraží) tel. 01/27 12 31 vám dá veškeré informace, české programy atd.

Reitsport-Center "Im Fondli"

TH. WIEDERKEHR

Dietikon

Tel. 01/88 98 08

01/88 71 47

Přátelům koní a zájemcům o rajtování nabízíme:

Hodiny jízdy na koni (drezúra a skoky) v krytých jízdárně nebo v přírodě.

Samostatné nebo skupinové hodiny pro začátečníky i pro pokročilé.

Vyjížděky do hezké přírody

K dispozici krytá jízdárna, cvičiště skoků, cvičiště dresury, dobře vedená stáje.